

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг^с до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: седима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК)

(5)

5. Отисци папиларних линија

Од особите и врло велике важности су напоследку извесне крвне мрље, које су постале тако, што је отиснута нека крвава рука, поједини крвави прсти или извесни делови босе стопале. Бацимо ли само један поглед на јагодице од прстију видећемо оне чудновате сређене fine линијице на кожи, које су извесно сваком пале у очи, али о чијем се постанку и значају ништа поуздано не зна.

Да ове линије код сваког човека друкчије иду, знало се одавно, као и да се код једног и истог човека у току година могу у неколико изменити, нарочито ако би на прстима било каквих бољетица, ожиљака и т. д. Хинези су још од праистарих времена употребљавали те линије ради идентификовања криваца, а сер Виљем Хершел је приликом своје управе у Индији служио се тиме у саобраћају с урођеницима у место потписа; још и сад се у индијској војсци узимају од војника отисци јагодица и чувају.

Ову стару мисао узео је Енглец Дуглас Гелтон и трудним посматрањима и састављањима створио је систем, који ће употребити ради констатовања идентичности криваца. Ствар је доста важна и занимљива, тако да заслужује да се с њом упознамо. С тога ћемо овде донети извод из расправе, коју је написао Дуглас Гелтон у „XIX Century-у“. Он пре свега описује линије на врху прста, дакле на јагодици, где линије иду већином паралелно с прстом, докле линије на средњем чланку иду попречно. (У осталом прве се налазе, као што ћемо се уверити једним погледом на руку, и на длану одмах испод прстију). Прелаз између ових екстремних форми, јако искривљених линија на јагодици и паралелних на чланку састоји се већином из једног система затворених кривина, чије се поље завршава с једне стране најдоњом кривом линијом, а с друге најгорњом правом линијом. За нас је сад главна топографија тог поља. На први поглед изгледа да је то неразмршљиви лавиринат, али ће нам оријентисање ускоро испастати за руком. Излазну тачку за то одмах ћемо наћи. Граничне линије, најдоња крива и најгорња права, које су донекле ишле једна уз другу, разилазе се, дакле чине угао; по правилу њега једна попречна линија чини троуглом, у чијој се средини уздиже једна мала изолована узвишица. Овај троугао, који може свако лако видети на својим прстима, чини изврсну излазну тачку за наше оријентисање. Већином постоје два таква троугла, по један на свакој страни прста. Између њих се може замислити права линија, која би та два троугла везивала. На средини те линије подигла би се усправна, а то је оsovина фигуре. Па и ако би само једна страна имала троугао, по правилу се може наћи оsovина и од ње ће се повући положај сваке значајније тачке средишног поља. Цртеж тога средишног поља може бити двојак, он се може свести на систем спирала или трака. Према томе ми смо дакле ону велику разноликост у цртежима прстију поделили понајпре на три главне класе; код једне прелаз из правих линија у криве непрекидан је, дакле нема међупоља; обе друге класе имају га и оно је испуњено спиралама или тракама. За тим свака ова класа даје нам два подељења, од којих једно показује симетричну оsovину, која иде од врха кажипута до корена малог прста,

докле оно друго одељење обухвата цртеже с друкчије повученом оsovином и без оsovине.

На такав начин долази Гелтон до поделе у шест група, које је лако једну од друге разликовати и од којих свака добија један редни број: I и II за цртеже без међупоља, III и IV за оне са спиралним линијама, напоследку V и VI за оне с тракама. Сваки прст истрагом добије по један од тих бројева, а кад се на свих десет прстију неког човека у извесном реду напишу последњи бројеви, добија се један символ, која је изврсна основа за класификовање, који довољно карактерише руке многих индивидуа. Руке, које показују један и исти бројни символ, дакле које припадају истој класи, могу се познати још куд и камо лакше.

Кад испитујемо цртеже на руци послужићемо се увеличавајућим стаклом. Тако ћемо наићи на све могуће појединости, које ћемо брижљиво прибележити; час је једна линија на једном месту прекинута, час се нека линија дели у две гране, час се две сједињују у једну и праве брежуљасту косу. Све те значајније тачке дају нам изврсно средство, да можемо разликовати слике, које припадају једној истој класи или да би могли доказати идентичност двају отисака истог прста, која су у различито време узети. Овим смо дошли на главну тачку у целом питању: ови чудновати цртежи, који се већ на три месеца после рођења појављују на телу и ишчезавају после смрти тек кад се дешава коначно распадне, задржавају целог живота свој лик потпуно непромењен ни у најмањим ситницама. Погледајмо н. пр. само отиске десног кажипута сер Виљема Хершела, од којих је један из године 1860, а други из 1888; ма да је последња слика мало шира и ма да су се линије услед старости мало испрале, ипак на први поглед искрсава идентичност обеју, и подробија истрага показује, да су све појединости слике од 1860 остале још непромењене на слици од 1888. Тако исто Гелтон је узео отиске прстију осам лица у већим размацима времена и упоредио их, на прибележио свега 296 особитих тачака, које су се на првим отисцима могле видети и које су се с једним јединим изузетком и на доцнијима налазиле. Према томе не треба сумњати ни најмање у трајашност ових фигура, чије се размере до душе с временом могу мало да измене, али чији карактер ипак остаје исти.

Па ипак није то тако лака ствар испитивати те цртеже. Пре свега потребно је, да се од њих начине добри и верни отисци, који се могу сачувати и с другима упоређивати, укратко, који су бољи за истрагу него сам жив прст. Ради прављења тих отисака, који морају бити што је могуће вернији, општрији и без празнина, даје нам Гелтон две методе. Н. пр. ваља нам узети једно стаклено окно или металну плочу и на пламену их нагарити чађу, а за тим прст притиснути на исту; на местима, која додирну испуцћења кожне површине, скинуће се чађ и тако ће се добити слика, која ће се фирнајзом сачувати од кварења. Други метод састоји се у томе, што се по металној плочи развуче што је више могуће штампарска фарба, па онда се на њу притисне прст, а за тим пренесе на лист хартије; боја прионе на сва испуцћења а ова је пренесу на хартију. Не треба сметнути с ума, да у овом случају црне линије означају испуцћења, а у другом с чађу удубљења, дакле та два отиска односе се један према другом као фотографски негатив и позитив. Последњи метод је свакако најпростији и бољи је чак него и рељефни отисак у гипсу.

На тај начин по Гелтоновом предлогу притвореници ће се не само фотографисати, већ ће им се узети и отисци прстију, па ће се на описан начин класификовати и увести у један албум. Тада се упоређење једног новог отиска може ограничити на слике своје класе; понајпре се изабере само каква значајнија тачка и тражи се по свима сликама, има ли која тако што, за тим се упоређују — и довољно је кратко време, па да се констатује, да ли нова слика већ постоји или не у збирци. Наравно да је за ово потребно мало вежбање, а можемо рећи, да ни обмане нису искључене, али ипак овај нови метод биће драгоцен допуна Вертилоновим антрометријским мерењима.

Али тиме значај овога метода није ни у колико исцрпљен. У најновије време бави се Гелтон истраживањем, у колико се описани цртежи могу пренети с родитеља на потомке, а тако исто овај метод могао би послужити ради решења каквих других антрополошких и етнографских питања, — али несумњиво је да би од свега тога за нас било најважније питање о утврђењу идентичности с помоћу крвних мрља. То би одиста било од велике важности, кад би се код некога могло констатовати, да је он побегли кривац или често пута кажњавана личност, али ја сумњам, да би ствар могла бити од практичне вредности. Ваља нам имати на уму само то, да се човек не може тражити једино по отisku прстију, а кад се већ зна, где ће се неко тражити, у ком затвору, онда се неће ради агносцирања слати на дотично место отисак прста, већ фотографија тога човека или он сам. Осим тога побегли злочинац, који зна, да власти имају отисак његова прста, лако ће начинити ожиљак, расекавши јагодицу или је замочити у киселину, те се тако отисак не може распознавати.

И ако ће дакле ствар у дотичном правцу остати од подређене важности, ипак рад Дугласа Гелтона има неоцењиве вредности за доказивање идентичности код крвних трагова. Сваки криминални чиновник зна, како се често налазе отисци прстију у просторијама, где се десила повреда или извршено убиство; сви ми видели смо много таквих отисака и у половини свих криминалних парница, за које чујемо, спомињу се крвави отисци прстију, ма да учиниоца никад није била намера, да се крвљу упрља. Али што се то дешава, сасвим је појмљиво. Ми знамо из причања о многим злочинима, шта више из признања злочинаца, да су ови пред извршење злочина замишљали, да ће убиство извршити много лакше, но што је у ствари било кад су га извршивали. Они су вероватно мислили да ће бити довољан један убој или удар, па да се жртва убије. Сад било то, да је удар у зубућењу био слаб, било то, да исти није способан, да живот одмах угаси, жртва је била кадра, и ако смртно погођена, да остане кобна по учиниоца: да виче, да бежи, да се брани. Тако постају оне грозне борбе, чије се појединости виде на столу за секцирање и по којима се види да је убица, који је можда намеравао, да своју жртву једним јединим ударом обори, исту ударао и убадао, пошто је она већ одавно била мртва. У оваквој прилици је готово немогуће да учинилац не умрља своју руку и да крвавом руком не ухвати за жртву, какво оруђе и друге предмете. А и непосредно иза дела дешава се доста пута, да учинилац приликом тражења скупочених предмета или кад ница по помрчини, отвара и затвара врата и прозоре, хвата за судове, а то је приликом прања руку и т. д., оставља на свакојаким предметима отиске своје руке или појединих прстију или делова прстију. У прилог томе иде још и то, што је крв веома подесна за произвођење доста чистих и јасних отисака, пошто је густа и брзо се разнесе по топлој руци.

И ако сад можемо објаснити што се тако сразмерно често налазе такви отисци, ипак се морамо чудити, што тако значајна па ипак тако блиска идеја Дугласа Гелтона није раније употребљена. Али да би се одседе њоме што боље користили, у даном случају морају се такви трагови потражити и нацртати на месту где је дело извршено. Тражење таквих трагова најтеже је у овом правцу, пошто су они већином ситни, састоје се из финих линија, и према томе врло их је тешко видети, куд и камо теже него ситне крвне капље, а за тим и због тога, што су ти отисци обично по скривеним местима. До душе такви отисци су без вредности не као трагови у опште — за потребни циљ, ако су прсти обрисани о нешто или притиснути на места с рапавом површином, дакле на хајине, платно, нерендисано дрво, неравне метале, на места обрасла длаком или косом и т. д. Јасни и употребљиви отисци наћи ће се већином:

на глатким, длаком необраслим деловима тела убијенога (на челу, образима, ћели, длановима и мишицама и т. д.) Такви отисци могу се, по мом мишљењу, очувати само, ако лекар дотично место коже брижљиво препарира и ако се иследник побриње, да се отисак добро фотографује пре но што се кожа услед сушења набора. (Папиларне линије морају се фотографисати тако, да светлост буде јака са страна објекта). За тим такви отисци налазе се на употребљеним оруђима, н. пр. на држаљима од сикире, на дршци од ножа и т. д. По том на глатком дрвету, дакле на намештају, на металним плочама, стакленим окнима и т. д.

Нарочиту пажњу ваља обратити на извесна места на намештају, на доње делове даске од стола, на фијоке, на она места где се оне извлаче, за тим на хартије, које је учинилац узимао у руку кад је тражио новаца и т. д.; исто тако важни су новчаници, књиге, у којима је могло бити штогод, што би учиниоца занимало. Кад се такви трагови нађу и опишу, тада је пре свега потребно, да лекар констатује, од кога је то дела човечјег тела. У већини случајева то се не може познати без огледа и тачних студија; али понеки пут може се одмах одредити и рећи: овај отисак је од четири прста леве руке, од палца десне руке, од леве ноге и т. д. Кад се то може рећи, онда је много посла уштеђено, јер прво што ће се радити, то је, да се констатује, да ли отисци нису можда од убијенога. Он је могао, пошто је био повређен, ухватити се за рану а за тим за неки предмет, па чак и за сопствено тело. Многи од нас имали су прилике толико пута да нађу код убијенога подобар чуперак косе, коју је он сам себи ишчупао у забуну или пошто му је већ била мркнула свест, те тако се може десити то, да је он могао сопственом руком ухватити чврсто своје тело и тако начинити отисак. Свима нама познато је од колике је важности, да се ово констатује, али ја ћу ту околност још више да осветлим једним криминалним случајем, о коме се у своје време много говорило.

(Наставиће се).

РЕЛИГИОЗНО ЛУДИЛО

Језовито недело, која је ту скоро извршено у једном холандском селу, где су сељани покушавали у заблуди да из једног њиховог суграђанина *истерују ђавола*, изазвало је општу пажњу на она мистичка стања узбуђености опште која, се крсте именованом *Религиозног лудила*. Покушавало се, да се такви појави и његове последице сматрају као излив јаке религиозности; у ствари пак, ти су појави код појединаца последице њихове душевне растројености. А та растројеност почиње онда кад се човек одваја од света и удубљује у студију религиозних списа, при чему се виђају надземаљски појави и чују извесни *надчулни* гласови. Тада човека и нехотице спопада извесна врста лудила, јер замишља да га ђаволи гоне...

И ако је данас религиозно лудило у Јевропи врло ретко, у ранија времена било је напротив врло често. Не подлежи више никаквој сумњи, да су некадашњи мученици и свеци, који су живели по пустињама и завлачили се у пећине, или преживели век на каквом дрвету, патили од религиозног лудила. Нарочито је епидемичко било религиозно лудило у средини XIII. века у периоди хаџилука, када је стотинама хаџија полунагих, путовало и пресећало Италију, Рајнске земље, Баварску и Чешку, који су, певајући црквене песме шибали се, док им крв из рана не би потекла. У XV. и XVI. веку религиозно лудило појавило се по женским манастирима у Француској, где су калуђерице разним молитвама и испосништвом гледале да изгоне ђавола из себе.

Али најбесније владало је религиозно лудило на концу XVII. века у Ланледоку међ Калвинима. По свима местима појавише се пророци и пророчице, међу којима је било седмо и осмогодишњих девака, који су сви колико их је било прорицали скоро пропаст света. Певали су псалме, преклињали небо, за милост и дражили масу, која је тако опијена била, да се голим рукама борила с француским оружаним трупама и — побеђивала.

И у доцнијем времену често су се дешавали случајеви овог епидемичног лудила али ипак не бејаху тако јаки, као у раније доба. Ну поједини случајеви и доцније били су често и грознији од ранијих. Тако је године 1805 лудачко дело мле-

тачког обућара *Матјеа Ловата* изазвало општу узбуђеност. Он је у своме стану направио велики крст од дрвета, који је закуцао на прозор. На дну крста метнуо је једну плочицу да би могао стајати. Затим је се скинуо и онако го, само што је једну белу мараму пребацио преко трбуха, сам се десном руком закуцао за крст. Свет је долазио и гледао га, али никакав гласак јаука и бола не пређе преко његових усана. Кад су га скинули и однели у болницу, изјавио је, да је тим својевољним разпињањем на крст послушао само глас Божји. Том приликом не хте ништа окусити и само је се молио богу. Доцније га на тераше да узме мало хране, али после три дана одби и то, те на послетку мораде подлећи и умрети од глади.

Ужаснији је онај случај, који се године 1823 десио у сеоцету Вилд-аншпуху код Цириха. Тада је у јужној и Немачкој и Швајцарској владао сепаратистички покрет, и свако је село и место имало мале кружиће, где су се сељани скупљали и мењали мисли, и на послетку подлежали мистичком заносу. Један такав кружић беше основала и најмлађа кћи једног имућног сељака Јохана Петра, која се звала Маргарита. Једног мартовског дана сакупи она чланове овога кружића и изјави им, да је прошле ноћи имала једно „откровење“, које се састојало у томе да позове све на борбу противу ђавола, да се овај више с Христом не бори. Сељаци се одазваше позиву и наоружаше се секирама буцама, и косама. Тада им девојка рече, да је значајан час дошао, када крв мора потећи ради спаса целог човечанства. Па онда их прво наујда на старије сестре, које бесна гомила помлати и онда их наговори, да и њу убију, т. ј. да из ње „истерāju ђавола“... Она је самртне муке са свим мирно спосила, а све у „већу славу бојју“.

С немачког **Л.**

АНАРХИЗАМ

— СА ЈЕДНОГ ПРЕДАВАЊА ПРОФ. Д-г Бернацка *) —

Анархизам је, краће прецизирано, програм једне странке, која се упоредо са Социјал-Демократијом бори против постојећег реда. Па ипак Анархизам није произишао из социјалне борбе. И смешно је, и жалосно је у исти мах, што образовани кругови, противници и пријатељи — као и Џон Хенри Макај у своме роману „Анархисте — тврде, да су тек деветнаести век, тек Прудон и Штирнер, створили Анархизам. Историја Анархизма исто је толико стара као и историја човечанства.

Остављајући на страну економне тенденце, разликују се социјалне тежње XIX века од ранијих векова тиме, што етичко право данашње државе у опште негирају. Модерне странке сматрају државу чак као неправедну и неморалну институцију. То, као и њихово држање према религији и браку једине су тачке, у којима су програми Социјал Демократа и Анархиста слични; иначе су у свему њихове теорије дијаметрално противне. Докле Социјалисте верују и мисле, да се постојећи ред и поредак може заменити другим и бољим, — Анархисте то поричу. Већ је Ласал рекао: „Стеците моћ у држави!“ Новија Социјал-Демократија хоће државу да замени другим, што она назива „слободним друштвом“. Али ко боље размисли о овом, видеће, да то „слободно друштво“ није ништа друго до наша држава са модификацијама финијих облика, и замењена већим делом комунама — само управним општинама — и променом државне компетентности, која ће делом већа а делом мања по данас бити. Морала би се општа принуда рада увести, тако, да би се могло рећи: „Једнакост је слободу прогутала.“ Разлога за то, да ће друштво заиста бити „слободно“ налазе само у нади, да ће се за време Комунизма сваки добровољно потчинити новом поретку. Анархисте одбацују сваку државну форму: и монархију и демократију и комунизам, јер негирају право већине, које је и у монархији и у демократији као и у комунизму обавезно. Удруживање људи са деобом рада изгледа до душе добро и као оно што се може желети, али би се ипак морало оставити свакоме слободан улазак и излазак из те заједнице. Код Социјал-Демо-

*) Пред професорским колегијумом правног факултета на бечком универзитету и огромним аудиторијумом слушалаца и својих ђака држао је ту скоро професор државног права Д-г Бернацки интересантно предавање о анархизму са гледишта науке које ми овде у изводу доносимо.

Уред.

крата „слободно друштво“ само је добро срачуната, маглопита и тампа фирма, али код Анархиста права збиља.

Веома је тешко психолошке мотиве анархистичких идеја објаснити и њихово становиште према њима прецизирати. Тешкоћа је овога задатка у томе, што саме Анархисте нису увек начисто са својим циљевима — готово се сви разликују; само у мотивима потпуно се слажу. Сви стоје на становишту да се свака владавина састоји у експлоатацији побеђених. То није ништа ново. Пре двадесет и три века већ је Платон дизао свој глас противу сличне науке софиста и из тог се времена датирају најопштији дијалози. По нашем уверењу држава је организација народа ради остварења његових заједничких интереса. То гледиште почива на науци Платоновој и Аристотеловој. По њима изгледа примена принуде само тада оправдана, ако она не служи егоистичким циљевима већ јавном добру. И Платон и Аристотело нису се могли отети а да не падну у погрешку и признаду принуду ма у ужој форми као оправдану. Па и данас се највеће државе деспотски владају. Али кад држава служи заједничким интересима, како се онда објашњава експлоатација? Данас се под експлоатацијом са свим друго нешто разумемо него у ранијим епохама. Мера онога, што се под експлоатацијом разумемо свакада је различна према различитим верским, етичким и културним погледима. Све докле је варварство владало, ропство као и проституција није била експлоатација већ само милост. „Ропство је саучешће Старога Века“, вели се. Роб је спасавао живот — ропством. Што Социјологија и социјалистичка наука означава ропство као експлоатацију, бесмислено је. То исто важи и за феудалну државу средњег века. Либералне идеје заступале су слободу економног саобраћаја. Па ипак у интересу на зајам, у кирији за стан, у женским и дечијим радovima и т. д. налазимо слабије врсте експлоатације. Држава, која своје циљеве не модификује, изазива револуцију. У таквим револуцијама долази државна идеја до остварења. Дружници погледа о овоме само су субјективне обмане оних, који прошлост узимају за мерило садашњости, а садашњост за мерило будућности... Ето тако у томе току идеја крећу се и боре Социјалисте и Анархисте противу социјалног поретка.

Руски нихилист *Нечајев* одобравао је злочин, само да би пажњу изазвао. „Пропаганда дела“ почива на остварењу анархистичких идеја, које су помешане са прастарим грчким софизмима, који егоизам узимају за једини мотив човечјег делања. Штирнер је изабацио формулу: „Тек је Нечовек прави човек“. *Кратоткин* и *Мост* трудил су се да тога „Нечовека“ подигну на висину „Човека“. И *Фридрих Ниче* близак је овим идејама; његов „Надчовек“ врло је сличан Штирнеровом „Нечовеку“; његов „надчовек“ стоји „с оне стране добра и зла“, он све сме — што може, тако да овај морал није ништа друго до негација свакога морала. Ове идеје помешане са *Дарвиновом* науком о борби за опстанак о победи јачег над слабијим, база су социјал-револуционарне странке.

Друга група идеја, која је довела до Анархизма објашњава се према психолошким мотивима: 1., алтруистичким осећајем, 2., аскетско-еготичким мотивом, и 3., доктринарно-политичким мотивом. Први, алтруистички осећај, противан је принуди, јер се *принуда* не може без зла замислити. Да ли је она праведна или неправедна, на сваки начин у нама изазива саучешће и та је идеја код песника почевши од Софокла па до Ибсена и Толстоја била предмет обраде. Хистеричке природе („Ђеније Осећаја“ — како их Ломброзо назива) доводе такви осећаји до злочина. — Аскетски мотив налази се у оном правилу Св. Писма, да се правда остави на милост пеба. Тај исти мотив заступљен је у Будистичкој науци као и код Диничара и Стојичара. И Космополитизам почива на идејама о човечанском милосрђу и љубави. — Трећи мотив, доктринарно-политички, види се код мислилаца, који не стоје на становишту патријархалних или патримонијалних идеја и теже некој заједници колективистичкој и анархистичкој; тежили за неком „universitas“ и „societas“ у којој би сваки добровољно слушао државу. У ову групу долазе и снови о доласку Месије, о римском светском царству — imperium mundi. Хришћанство је у почетку — нарочито према варварским државама негирало државну власт; и тек је св. Павле прокламовао: „Свака је власт од Бога“ — и на тај начин помирио идеју о држави са Хришћанством. Црквени оци означавају као и модерни Анархисти државу као „дело и оруђе греха и ђавола“...

И Платон и Русо у своме Contrat-social имају извесне принципе који данас служе као принципи Анархизма. Филте је код Немаца био други Русо, и из његових списа човек мора доћи до закључка, да „право јачега“ није ништа друго до глобифициран злочин.

Ограничити слободу индивидуа немогуће је. Али ко ће означити базу њихове слободе? Право. А извршити? Држава. Држава пак, која се само ослања на своју власт и страх од ње, не може се одржати; добровољно потчињавање остаје и данас још — као и у време Аристотелово — циљ државника.

Анархизам је могућан и то нико не може порећи; и данас има народа који живе под тим принципима, али само докле?

Наука има за циљ, да из прошлости извлачи норме за будућност. Бацимо само један поглед на прошлост и ми ћемо видети, да је успех у сваком послу био само онда, ако је и држава учествовала... Не варајмо се анархистичким фразама у поезији и прози и држимо се чврсто принципа, до којих је само наука дошла, да је спас човечанства једино и само у добро организованим државама.

ТАЈНА МОРА

— с руског —

На тихом океану била је чудна тропска ноћ. Небо је осуто звездама, које су се огледале у бескрајној површини воде. Дубао је тихи ветрић, који је био таман довољан да се наш „Делфин“ може полако у напред кретати. Путници се беху искупили на палуби да уживају у природи, којој нема равне.

Недалеко у страну од мене, стајао је пар заљубљених — Едмунд Пелисеје и Леонора Валтер — и дивили су се мору и небу.

— Како не личи јужно небо на наше европско, — примети Леонора после кратког ћутања. — Једва познајем моје најмилије звезде. „Јужни крст“ се врло добро види — погледајте, како је леп, но друга сазвезђа не видим. „Велика медведица“ је ишчезла, а „мала“ се готово и не види.

У то време, у њихов се разговор умеша један од путника, по имену Адолф Фелнер, који је чуо само последње речи из њихова разговора.

— Није могуће, ви сте видели медведа, m-lle Валтер? — упита он.

— Дабогме, видела сам и мајмуна такође, — одговори она најдобродушнијим тоном.

Ми се сви насмејасмо, а Фелнер начини глупу гримасу, бесмислено се насмеши, и хтеде нешто врло оштро да каже, па се преомисли.

Ја сам лежао испруживши се на палуби 5-6 корака од места на коме су заљубљени стајали, не ради тога да прислушкујем, већ просто за то, што сам дошао ту раније но они и наместио сам се тако zgodно, да нисам имао вољу да се мрдам одатле. Тек што сам почео да се опорављам после тешке болести, од које сам патио много година, и био сам лен, к'о и сваки који оздравља. Лежећи на палуби ја сам с насладом пушио цигару и гледао на звезде.

Тако сам пролежао читав сат у слатком полудремежу, кад од једном чух звук, сличан удаљеном звоњењу звона. Ја се придигох и с дивљењем се обазрех.

— Чусте ли? — упитах ја — као да звони.

— Без сумње звоне, — одговори Леонора. — Ја сам баш сад говорила о томе Едмунду, али он не верује...

— Лакше! — рекох ја, учинивши руком знак ћутања, и у том моменту наступи потпуна тишина.

У даљини чуо се звук звона, тихо но јасно. Од тог тренутка ми смо ћутали не дишући, звон се чуо одмерно, свечано, као да звони патник који изнемогава, или као да су вали, морски вали сами били покретач тога.

— Ми мора да смо близу обале. — рекох ја.

— Не, одговори капетан, најближе острво удаљено је сада од нас на 600 миља, и у сваком случају звон се не чује отуда.

— Па шта је онда то? упита неколико људи од једном.

— Звон се чује отуда, рече m-lle Валтер показујући руком у правцу ка екватору.

— На крају крајева, сигурно, — звоне на палуби неког брода рекох ја.

— Ко то зна, рече капетан, замишљено одмахнувши главом.

— Па шта онда може бити друго? упита m-lle Валтер. У продужењу неколико тренутака, одговор на то питање не дође. Међутим звон се чуо све ближе и ближе и г. Адолф Фелнер, који је био заспао, пробуди се и поче зевати и теглити се.

— А-а! — отеже он, — а ја сам мислио да звоне на вечеру...

Он је од једном умукло у смужењу приметивши, да ми сви гледамо преко ограда са напрегнутом пажњом.

— Каки је ђаво тамо? — упита он.

— Звоне на страшни суд, — викну му са крме Бекстер Боб, темељан, загорео матрозо, Енглец.

— Причајте — примети капетан, — али звон се приближава, и то врло брзо: чујете ли како је јак?

Заиста, звон се чуо с југа, сваког минута све јаче и ближе. Капетан узе свој ноћни доглед, и дуго је гледао у том правцу одакле се чуо звон, затим спусти доглед и рече:

— Ја могу само да разликујем некакав таман предмет, који се снушта и подиже заједно с валима, и више ништа.

— Бекстер Бобе, твоје су очи најбоље: погледај нећеш ли ти разабрати нешто?

Боб је предао крму другоме матрозу, пришао капетану, узео од њега доглед, нагао се преко ограда, и гледаше дуго дуго, не говорећи ни речи, и као да није смео да дахне. Ми смо га сви окружили, и с нестрпљењем очекивасмо, шта ће он рећи.

На послетку, он дубоко уздахну и спусти доглед.

— Нека ме растопе као китово сало, — рече он, — ако ово није сам стари Деви-Џон, који плови к нама својом персоном...

Они од нас, који су успели да се познаду са матроским језиком, одмах су појмили да је он под тим разумевао самога сатану.

— На кога он личи? — упита неколико њих.

— Нека ме обесе, ако сам у стању да га опишем! Он нема ни одељења за крму, ни...

При овим речима он поново метну доглед на очи и продужи:

— Ни једрила, ничега, апсолутно ничега!...

— Али ипак нечега мора бити!

— Е-е, разуме се, е-е... Нешто мора бити, ако сте ви е-е, уопште нешто видели, — отеже г. Адолф Фелнер.

— Није могуће да ти чак ни једрила не видиш? — упита капетан.

— Ни трага, капетане, чак ни места, где би могло бити једро... Чекајте!... Сад га добро видим... Он нема ничега, ама баш ничега. Он личи на велику незграпну кулу. Чекајте! Сад видим и звоно. Оно виси на врху катарке и љуља се тамо и амо заједно са трупом.

— Зар на палуби никога не видиш?

— Ни једну мачку ни живу ни мртву!

— Управите лађу на ту комендију! викну капетан крманошу и овај послуша; ми се брзо приближимо тајанственом броду, на који су били управљени сви погледи.

Многи од путника већ почеше исказивати своју бојазан, говорећи, да по њиховом мњењу ту има нешто „нечисто“. Капетан их је са досадом слушао и напослетку рече:

— Немојте млатити празну сламу! Мора бити да већ уображавате, да је то заиста сам сатана — и са читавом гомилом потчињених му ђавола иде са товаром сумпора у пакао! Причекајте једно $\frac{1}{2}$ сахата, и ви ћете дознати у чему је ствар. Ја сам намеран да прегледам тај брод, па ма био он „волшебни брод“ или чак адмиралски брод његове мрачности.

И за доказ тога, да он не говори не шалећи се, одмах идаде наредбу да се спусти чамац. Сада је већ чудновати брод био на видуку свима. Он је личио на стари, неспретан лађин труп, са једном катарком на стени. На врху њеном висило је звоно, које је звонило сваки пут чим су га вали покренули.

Пре но што смо успели да сврнемо наш брод, ми смо већ прешли прилично растојање поред тајанствене лађе, тако да кад смо се ми, напослетку, зауставили, између нас и њега било је око 1000 метара растојања, и лађа се једва видела.

Чамац су спустили, и капетан, узевши са собом неколико матроза, завеслао је загонетној лађи. Ја сам га молио за допуст да и ја пођем с њиме, но он не пристаде говорећи, да је мени, као човеку, који се тек опоравља, потребно чување.

Спољашност и кретање чудноватог брода били су тако необични, да нас је све и нехотице било страх, за оне, који су к њему отпловили. Нагнувши се преко ограда, ми смо мотрили за нашим чамцем тим пажљивије што је он ближе прилазио ка предмету, који нас је занимао.

На послетку нејасне црте обојих слише се уједно.

Неколико минута владала је мучна тишина; од једном се зачу неко дивље урлање, а за тим се разлеже пуцањ и напослетку страхан, раздирући душу узвик... Све се то продужаваше само једно магновење, но у том моменту сва је крв застала у нашим жилама... Кроз један минут ми смо видели, да наш чамац на свима веслима лети натраг ка броду. Кад се он већ приближио, ми смо приметили да на њему нема капетана.

Бекстер-Боб је журнуо напред и показујући песницу матрозима, викнуо:

— Пси! Плашљивци! Где вам је капетан?

— Њега је ђаво однео!

Ма како да је могао изгледати смешан такав одговор у другој прилици, он је био дат савршено озбиљно, преплашена лица матроза доказивала су то потпуно. На наша неотступна питања они су одговорили да у оном минуту, када је чамац допловио до лађе, у њој се зачу потму звук, тако злослутан и ванприродан, да се ни један од матроза није смео усудити да изађе на лађу. Тада је капетан пошао сам; успузавши се на ограду он је сишао на палубу и спустио се унутра. Чим је ишчекао с наших очију, зачу се опет онај исти звук, само јаче, затим пуцањ, очајнички узвик — и све је умукло. Са ужасом они су неколико пута покушавали звати капетана, и не добивши од њега одговора, пожурили су да отплове од проклете лађе.

— Жестоки сте ми ви јунаци! Оставили свог капетана у опасности. Ви сте бабе а не матрози! заурла Бекстер-Боб, забрављајући у својој јарости, да је у броју оних, којима је говорио, био и старији официр. Ја овога часа идем на стару лађетину и ако се другаче не будем могао да поравнам са ђаволом, који је тамо засео, ја ћу му подбацити буренце барута и дићи га у ваздух.

— Боб је у праву, и ако се малчице заборавио у љутини, рече старији официр. Ја никако нисам хтео да остављам капетана у опасности, но људи су толико били уплашени, да сам ја сматрао за боље да се вратим, и да узем друге храбрије.

Но добровољаца, који би хтели ићи опет на лађу међу матрозима не беше; место њих понудили су своје услуге старијем официру неки од путника, у том броју, Пелисје и ја. Чамац се опет одвоји од лађе и брзо се приближи броду који је тако чудноватим начином изазвао наше интересовање.

Пелисје је узео собом, осем револвера и свој мали талијански кинжал (нож изострен с обе стране. Превод.) Наострен као бријач.

— Ко зна с ким ћемо ми тамо имати посла, рече он, показујући га мени за време вожње: — може ми потребати.

Дошавши до лађе, ми смо се међу собом посаветовали и решили, да четворо, који су били на веслима, старији официр и ја, останемо у чамцу, а Бекстер Боб и Пелисје да пођу у рекогонсцирање. Пелисје пође напред са ништољем у једној а фењером у другој руци. Боб је ишао за њим са великим ножем. Скоро читав минут беше све тихо, за тим јасно чух како Пелисје узвикну: »Ох, Господе!« За тим се зачу ужасно урлање, чуше се неколико пуцњева, и опет све умукну. Кроз тренут Пелисје и Боб искочише изнутра, од главе до ногу обливени крвљу, и викнуше:

— Ходите амо, сад већ нема опасности!

Ми журнусмо на палубу: ја потрчех унутра и завирих у кајуту. О, милостиво небо! Каква ми слика изађепред очи.

При бледој светлости фењера ја видех унакажено тело капетаново са откинутом главом и руком. Поред њега издисаше огroman краљевски тигар.

Пелисје и Бос испричаше нам следеће: Кад су они ушли у кајуту, испочетка не приметеше ништа, осим скиданог трупа капетановог. Одједном потмуло рикање напомену им о блиској опасности, и Пелисје, обрнувши се, први примети тигра, који се већ беше скупио, да скочи на њега. Истог момента он баца фењер и опали на зверу из револвера. Рањени тигар једним скоком нађе се на Пелисје-у, но овај не губећи присуство духа извуче кинжал и неколико пута га гурну зверу у ребра. Један је ударац погоднио право у срце, а Боб му је у исто време раз-

био главу ударцем пожа. Чудовишна животиња је издахнула, не успевши да учини већу несрећу.

Извукавши зверу на палубу и спустив га у чамац, ми смо почели да прегледамо лађу. На поду кајуте ваљале су се људске кости и парчад одела, из чега смо извели закључак, да је у кајуту живело њих двоје: човек и женска, и да су били растргнути гладним тигром. На врату тигровом била је гвоздена алка, о којој је висео гвоздени ланац; ланац и алка у ђошку показивали су, да је тигар био прикован за зид, но вероватно откинуо се, побесневши од глади. Ланац је био врло слаб, и лако се могло видети, да је онај, који је везао за њу зверу, предвидео да се он на њему неће задржати. На обручу у зиду, на коме је он био прикован, изрезано је било неколико речи на индијском језику. Наш Шкипер, који је познат са источним језицима, превео нам је тај натпис следећим речима:

»Ја сам нашао то, што сам тражио — освету!«

Спустивши пажљиво у чамац остатке капетана, ми смо пловили назад к нашем броду, но претходно смо пробали у дну загоњетне лађе неколико отвора. Тек што смо стигли да се одмакнемо на мало растојање, кад је лађа већ почела да тоне и наскоро је ишчегла под водом. Сутра дан ми смо спустили нашег капетана у водени гроб. А страшну историју тајанствене лађе ми никада нисмо могли дознати; она је остала за нас до века неразрешеном тајном мора.

П. М. Р.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

(85)

Раскољников устане и узме капу. И Порфирије Петровић устане.

— Хоћете да шетате? Вече ће бити лепо, само кад не би било непогоде. Него, у осталом, и боље да се мало освежи...

И он узме своју капу.

и тако, читао занео се, знате, тако, да је, ни тамо ни амо, него дохвати циглу па се потегне њоме на старешину, премда му овај није ништа учинио. А како се и потегло: нарочито се одмакао за читав аршин, да не би нанео какву озледу! Па сад зна се шта чека затвореника, који с оружјем насрће на старешину: »прима, дакле, страдање.« Па зато, ево, ја сад и сумњичим да ли Миколка неће и сам да »прими страдање,« или тако што. То ја знам поуздано, чак и по фактима. Тек ни сам он не зна шта ја знам. Шта, не допуштате, шта ли, да из таквог света могу излазити људи фантастични? Махом баш. Сад је старац опет почео дејствовати, нарочито после оне замке долази на ум. Али, уосталом, казаће он мени и сам све, доћи ће да каже. Ви мислите да ће се одржати? Причекајте, омекашаће, попустиће! С часа на час ја очекујем да дође да се одрекне онога што је казао. Заволео сам тога Миколку, и ислеђујем га до краја. Него како ви мислите! Хе-хе! на неке тачке одговарао је врло лепо, сасвим складно, очевидно је било, да је добио потребна обавештења, већто се припремио; е, али у другим тачкама се изгуби и западе просто као у брђу, па баш ништа, ништа не каже, и не зна! Не, баушка, Родјоне Романићу, нема ту Миколке! То је ствар фантастична, мрачна, ствар савремена, то је случај нашег времена, када се помутило осећање, срце човечје; када се цитује фраза, да крв »освежава:« када се сав живот проведе у комфорту. Ту су књижевни снови и маште, ту је теориски раздражено срце; ту је очевидна одлучност на први корак, али одлучност особите врсте. — одлучи се, па као с висине да је пао, па и на злочин као да није својим ногама дошао. Врата је за собом заборавио да затвори, а убио је двоје, убио је по теорији. Убио је, а није умео ни новце да узме, а што је успео да узме однео је и метнуо под камен. Мало му је било што је муке поднео, док је за вратима стајао, а код врата овамо се ломили, и звони у звонце, — не, он се после сећа тога звонца, у празну стану, у полубунилу, иде да се опомене на то звонце, требало му је да опет осети ону језу у хладноћу у леђима... Е па, то је, рецимо, у болести, него ево шта још: убио је, а сматра себе за поштена човека, презире људе, иде као бледи анђео, — не, та какав Миколка, голубићу Родјоне Романићу, нема ту Миколке, није он!

— Ви, Порфирије Петровићу, молим вас, немојте увртети себи у главу, као да сам, се ја пред вама исповедио, — рече

Раскољников суровом сталношћу. — Ви сте необични, и ја сам само из радозналости слушао шта говорите... Али ја вам се нисам исповедао... Упамните то.

— Е па већ знам, запамтићу, — гле само, чак зебе. Будите спокојни, голубићу, биће по вашој вољи. Прошетајте малко; тек сувише много се не може шетати. За сваки случај имам ја још једну молбицу, на вас, дода спутивши глас, — потугаљивија, али важна је: хоћу рећи, ако за сваки случај (у што ја, у осталом, не верујем и држим да сте за то сасвим неспособни), ако би вам случајно. — ну, тако, за сваки случај, — дошла воља у ових четрдесет-педесет часова, да некако ствар свршите другојаче, на неки фантастичан начин, — да дигнете руку на се (претпоставка бесмислена, али већ ви ми је опростите), — то, оставите кратак али тачан запис. Тако, два редића, само два мала редића, спомените и камен; биће тако племенитије. Е, до виђења... Желим лепих, добрих мисли, добрих намера и почетака!

Порфирије изиђе као погнувши се и као избегавајући да на Раскољникова гледа. Раскољников приђе прозору и с надраженом нестрпљивошћу чекаше да он, по прорачуну времена, изиђе на улицу, и да подаје одмакне. Затим брзо и сам изиђе из собе.

III.

Хитао је Свидригајлову. Чему се могао надати од њега ни сам није знао. Али у томе човеку се крила нека моћ над њим. Је ли се једном познао, више се већ није могао да умири, а сад је, уз то, дошло и време.

Путем га једно питање особито мучило: је ли Свидригајлов био код Порфирија?

Колико је он могао судити, и нашто би се закleo, — није био! Промисли се још, присети се свега из посете Порфиријеве, и закључи: не, није био, доиста, није био!

Али ако још није био, то да ли ће ићи или не?

Сад му се пак чини да неће. Зашто? Не би то могао објаснити, али и кад би могао, не би сад о томе лупао главу. Све га је то мучило, и у исто доба њему као да није било до тога. Чудновато, можда нико не би томе веровао, али о својој садањој, неодложеној судбини некако се слабо, расејано бринуо. Њега је мучило нешто друго, много важније, необично, ванредно, — баш о њему самоме, не о ком другом, али нешто друго, нешто главно. Уз то још осећао је неодређену моралну замореност, премда је разум његов тога јутра радио боље него за свих ових потоњих дана.

А да ли је и вредело сад, после свега што је било, старати се о победи над свима тим новим мизерним тегобама? Вреди ли, на пример, потрудити се интригом да Свидригајлов не оде до Порфирија; проучавати, разбирати, губити време на некаком Свидригајлову!

О, како му је све то досадно!

Па ипак је хитао Свидригајлову; и да ли већ не очекује од њега штогод *ново*, упута, излаза? Да се и за сламку хвата! Да ли их судба, или инстинкт какви удружује? Можда је то само била замореност, очајање; можда ту не треба Свидригајлов, него неко други, а Свидригајлов се тек ту дотурио? Соња? А и зашто би сад ишао Соњи? Опет да моли њене сузе? А и страшна му је била Соња. Соња је представљала собом неумољиви наговор, непроменљиву одлуку. Ту је или њен пут, или његов. Нарочито у овај мах није био у стању да је види. Не, зар није боље испитати Свидригајлова: шта је то? Није могао а да у себи не призна, да је он доиста онај, који му је и одавно био некако потребан.

Али, при свем том, чега заједничког између њих може да има? Шта више ни злочинство не би у њих могло бити подједнако. Тај човек, уз то, био је још и врло непријатан, очевидно необично покварен, свакојако лукав и обмањив, можда врло зао. О њему се проносе такви гласови. Истина, он се заузимао за децу Катарине Ивановне, али ко зна рашта, и шта то значи? Тај човек вечито има неке намере и планове.

Још једна мисао му се непрекидно појављивала за тих дана и веома га узнемиривала, ма да се старао да је отклони, тако му је тешка била: Мислио је понекад: Свидригајлов се једнако врзма око њега, па и сад; Свидригајлов је докучио његову тајну; Свидригајлов имађаше неку намисао противу Дуње. А ако је има и сад? Готово поуздано може казати да је има. А ако сад, пошто је сазнао за његову тајну и на тај начин до-

био је над њим власт, усхтеде је употребити као оружје против Дуње?

Та мисао, понекад, па и у сну, мучила га, али још у први мах појавила му се тако јасно као и сад, кад је ишао Свидригајлову. И сама та мисао доводила га у мучну љутњу. Прво и прво, онда ће се све изменити, па и у његову сопствену положају: ваља дакле с места Дуњечки открити тајну. Ваља, можда, и самог себе предати, да би Дуњу сачували од каквог несмотрена корака. Писмо? Јутрос је Дуња добила некако писмо! Од кога из Петрограда она може да добије писмо? (Осим зар од Лужина?) Истина, Разумихин тамо бди и чува; али Разумихин ништа ве зна. Можда ваља и Разумихину открити тајну. Раскољников помисли на то с мрзошћу.

У сваком случају треба што је могућно видети Свидригајлова, заврши он одсудно у себи. Хвала Богу, ту нису потребне појединости толико, колико суштина ствари; али ако је само он способан, ако Свидригајлов штогод интригира против Дуње, — то...

Раскољников се толико уморио за све то време, за цео тај месец, да сад није слична питања могао ни да реши друкче осим једним решењем: „онда ћу га убити“, помишља он у хладном очајању. Тешко осећање притисло га; заустави се на сред улице и осврташе се: којим путем иде и куда је зашао? Био је на —ском проспекту, тридесет или четрдесет корака од Сенске, коју је прошао. Сав други спрат куће на лево био је заузет пивницом. Сви прозори беху отворени широм; пивница, судећи по фигурама које се кретаху крај прозора, била је препуна. У сали се орила песма, чули се звуци кларинета и виолине, бубњање турског бубња. Чули се женски узвици. Он као хтеде да се врати, не схваћајући с чега се увратио на —ски проспект, кад од једном, покрај једнога од крајњих отворених прозора, опази, за чајним столом с цигаром у зубима, Свидригајлова. То га запрепасти страшно, ужасно. Свидригајлов га посматраше и пратијаше љутећи, и, што је одмах Раскољникова поразило, чињаше се као да хтеде устати, да би могао лагано изићи, докле га нису смотрили. Раскољников се у исти мах учини, као да ни он њега није видео, онако замишљен, постранце, а настави да га посматра с пола ока. Срце му кудаче узнемирено. Тако и јест: Свидригајлов, очевидно, није желео да га види. Извадио цигару из уста и већ се хтео уклонити; али, подигнувши се и одгурнувши столицу, он, вероватно, наах опази, да га Раскољников гледа и прати очима. Између њих се догоди нешто налик на сцену њихног првог виђења код Раскољникова, за време његова снавања. Нитковски осмејак затитра се на уснама Свидригајлова, и све се више ширише по његову лицу. И један и други знали су, да се виде и да се узајамно посматрају. Напоследку се Свидригајлов гласно засмеја.

— Но, но! Та уђите ако хоћете; ја сам овде! довикне он кроз прозор.

Раскољников уђе у пивницу.

Нађе Свидригајлова у врло малој, позадној соби, с једним прозором до велике сале, тамо за дваестином столица, уз вику куражног хора певача, пијаху чај трговци, чиновници и сила другог разноврсног људства. Однекуда допираше звук од дупкања лопти на билијару. На столићу пред Свидригајловом стојаше начета боца шампањског и чаша с вином до пола усутим у њу. У соби беху још један мушкарац с малом ручном оргуљцом, и здрава, румених образа девојка у пругастој сукњи и тиролској капи с пантљикама, певачица, од осамнаест година, и која не осврћући се на хорално певање у другој соби, певаше уз пратњу оргуљаша, доста промуклим контралтом, некакву лакејску песму...

— Е, доста! прекиде је Свидригајлов кад Раскољников уђе.

Девојка одмах прекиде и оста у поштованом очекивању. Своју ритмовану песму лакејску певала је такође с неким озбиљним и поштованим одсенком на лицу.

— Еј, Филипе, чашу! повиче Свидригајлов.

— Ја нећу пити вина, рече Раскољников.

— Како хоћете, не велим за вас. Пи, Каћа! Данас ништа више не треба, иди!

Наспе јој пуну чашу вина и спусти жућкасту новчаницу на сто. Каћа испије вино одједном, као што пију вино жене. то јест не прекидајући, у двадесет гутљаја, узме новчаницу, пољуби Свидригајлову руку, који јој то веома озбиљно допусти,

па изиђе из собе, а за њоме потеже и мушкарчић с оргуљом. Обоје реку са улице доведени били амо. Свидригајлов није ни недељу дана живео у Петрограду, а већ је све око њега било као на некој патријархалној нози. Гостионички лакеј Филип био је такође већ „познат“, и већ му се умињавао. Врата за салу затворише се; Свидригајлов је у овој соби био као код своје куће, и проводио је, можда, и по цели дан у њој. Гостионица беше прљава, рабатна, и не баш од средњих.

— Пошао сам вама и тражио сам вас, отпочне Раскољњиков. — Али зашта сам одједном скренуо на — ски проспект са Сенске! Ја овамо никад не скрећем и не долазим. Скрећем десно од Сенске. А није овуда ни пут вашој кући. Тек што сам сврнуо, а ето и ви ту! То је необично!

— А што не кажете правце: то је чудо!

— Зато, што је то можда само случај

— Гле, какав је склад у овога света! зацерека се Свидригајлов. — Не признаје, ма овамо би у себи и поверовао чуду! Јер већ и сами кажете „можда“ је све само случај. И какви су овде све плашљивци односно свог сопственог мишљења, ви не можете ни да замислите, Родјоне Романићу! Не говорим ја о вама. Ви имате сопствено мишљење и нисте се уплашили да га имате. Тим сте баш и привукли моју радозналост.

— Ничим више?

— Па и то је доста.

Свидригајлов очевито беше узбуђен, али тек за трунчицу; вина је испио само за пола чаше.

— Мени се чини, да сте ви дошли мени пре, него што сте дознали, да сам ја способан имати то, што ви зовете сопственим мишљењем, примети Раскољњиков.

— Е, тада је било што друго. Сваки има свој пут. А што се тиче чуда казаћу вам, да сте ви, чини ми се, ова потоња два три дана проспавали. Ја сам вам сам одредио своју гостионицу, па нема ту никаквог чуда што сте правце овамо дошли; ја сам вам сам објаснио куда треба ићи, причао вам о месту где је ова гостионица, о времену кад ме можете овде наћи. Сећате ли се?

— Заборавио сам, одговори Раскољњиков зачуђено.

— Верујем. Два пута сам вам говорио. Упут вам се отпечатио у памети механички. Ви сте и окренули овамо механички, а међутим тачно по упуту, а да ни сами о томе не знате. Ја сам вам и тада рекао, да се не надам е сте ме разумели. Али ви се веома одајете, Родјоне Романићу. Још и ово: уверен сам, да у Петрограду има много људи, који идући говоре сами са собом. Ово је град полуделих. Кад би код нас било наука, то би лекари, правници и философи, могли у Петрограду да чине драгоцене испитивања, сваки по својој струци. Ретко где има толико суморних, оштрих и необичних утицаја на човечју душу, као у Петрограду. Шта вреде само климатски утицаји! Међутим ово је административни центар целе Русије, и онда његов карактер се мора огледати на свима. Али није сад ствар у томе, него у томе, што сам вас ја већ неколико пута видео постранце. Излазите из куће, а главу још држите право. После двадесет корачаја ви је већ спуштате ниско, руке затурате на леђима. Ви гледате, и, очевито, већ ништа не видите ни пред собом, ни около себе. Напоследку почнете мицати уснама и разговарати сами собом, при чему понекад ослободите једну руку и декламуете. напоследку се заустављате на сред пута и задуго. То није нимало добро. Може да буде да вас ко год и осим мене опази, а то је већ незгодно. Мени је у самој ствари свеједно, нити ћу вас ја излечити, али ви ме, свакако, разумете?

— А зар ви знате да мене прате? запита Раскољњиков погледајући га упитно.

— Не, ништа не знам, рече Свидригајлов као задивљен.

— Е па онда, оставимо мене на миру, промрља Раскољњиков намргођен. (Наставиће се.)

Т Р А Ж И С Е

Ђорђе Урошевић, из Лучана општине дјинске, у срезу драгачевском, има да издржи по судској пресуди пет година полицијског надзора. Али је он отумарао незнано где. Њему је до 30 година, раста средњег, образа округлих, косе смеђе, бркова танких. Начелство окр. рудничког актом бр. 1471 моли

све полицијске власти, да Ђорђа потраже и нађена њему подвргну издржању полицијског надзора. УБр. 3781.

Живко Којић или **Јошић**, родом из Лознице, отишао је од куће пре 24 године и дошао у Београд ради изучавања абаџиског заната, одакле га је после годину дана нестало и за њ се ни до данас ништа не зна. Његова га мати Стоја, удова, тражи. По казивању њеном, њему је тада било 13 година. Судећи по изгледу млађег му брата, он је средњег стаса и глав, имаће око 37 година. Управа града Београда актом бр. 3675 моли полицијске власти, да Живка потраже и о резултату известе Управу.

Јосиф Хавличек, бив. књиговођа штедионице у Чачку, потребан је начелству окр. рудничког, ради предаје извесног решења. Начелство актом бр. 1485 моли све полицијске власти, да Јосифа потраже и јаве начелству где се исти налази. УБр. 4091.

Мангун кобила нађена је у атару општине пожешке. Ова је матора 6—8 година, длаке мрко доратасте, рена подсеченог. Начелство окр. ужичког актом бр. 1525 моли, да полицијске власти потраже сајбију и по проналаску упуте њему. УБр. 3846.

Мангун кобила, длаке куласте, матора 15—16 година, на леђима има убој од седла, налази се код Светозара Стаменковића тежака из Мајжинца (општине ртанске у срезу бањском). Ову је кобилу исти Светозар продао у јуну месецу прошле године на вашару у Бољевцу њему непознатом лицу из Крајине, па се иста сад њему поново вратила. Начелство окр. нишког актом бр. 2106 моли полицијске власти да сајбију потраже и нађена упуте начелнику среза бањског с позивом на Бр. 1122. УБр. 3818.

Љубомир Јовановић, бив. поднадзорник дувана, потребан је начелству окр. рудничког, за то се начелство актом Бр. 1347 обраћа полицијским властима, да Љубомира потраже и о месту становања њега известе. УБр. 4190.

П О Т Е Р А

Саит Рукини, Циганин из Горње Топонице, у срезу прокупачком, 31 пр. месеца убио је своју жену Румену и побегао незнано куда. Начелство се округа топличког актом бр. 916 обраћа свима полицијским властима и моли их, да Саита потраже и нађена њему спроведу. Убица је омален, дежмекаст, бркова малих — црних и густих, браду брија, лица округлог, усана дебелих, црномањаст, очију црних, косе црне; има му 22—23 године. Био је одевен у чакшире и гуњ од црног старог сукна, на глави фес а на погама опанци са дугачким вуненим чарапама. УБр. 3921.

Милосав Симић, из Лапова, среза лепеничког, стар 30 година, средњег стаса, косе црне, образа дугуљастих, обрва и очију црних, бркова црних средње величине, одевен у цивилу, радио је код Јована М. Савића олд., посластичара у улици Краља Милана, 7 ов. мес. узео је еспан за 16 динара, ово распродано, па новац задржао и побегао. Управа града Београда актом Бр. 3993 моли полиц. власти да Милосава потраже и с нађеним по закону поступе.

Јован Стевановић, б. слуга Спасоја Јеринића из Клубаца био је решењем првостеп. суда лозничког од 6 јуна пр. год. Бр. 70 стављен под поротни суд у притвор и оков због опасне крађе извршене Јовану Тешићу из Башчалука. Али Јован улучи прилику и побегне из притвора, па се ни до данас није могао пронаћи. Првостепени лознички суд актом бр. 70 моли све полицијске власти, да побеглог кривца потраже и нађена њему спроведу. Јован је родом из Босне. Њему је 32—33 год., стаса средњег, црномањаст, косе и бркова црних. УБр. 3970.

Раденко Глигоријевић, из Високе потребан је команди IV пука у Пожези. Па како му се не зна место становања, то начелство окр. ужичког моли све полицијске власти, да Раденка потраже и њему спроведу с позивом на бр. 1134. Њему је 31 година, повисок, црномањаст, бркова црних, кратких. УБр. 2792.

Милунка П. Младеновић, распуштеница, родом из Жагубице, а удата у селу Горњане (среза и округа крајинског), побегла је из службе 22 пр. мес., у којој је била код г. Василија Јанковића, артилер. капетана у Зајечару, а у друштву са својим љубазником **Стојаном Димитријевићем**, капларом 4 чете

57 батаљона XV пешад. пука „Стевана Синђелића“, родом из села Карановића (у срезу темнињском, окр. моравском), који је из команде своје 19 прош. месеца побегао. Приликом бегства Милунка је украла своје господину: пар нових грао рукавица, пар манжетна са дугмадима, половне ципеле и пар чарана црних, памучне — детиње. Стојан пак украо је од оружја и оружног прибора: један „Наганов“ револвер, једну кубуру за револвер, гајтан за револвер и 15 бојевих метака, нож мод. 99 г. № 3756, опасач, висак, шињел сури полован, копоран плав, полован, пар веша, пар чокула половних, оковратник и капу шајкачу. По сазнању, они су пребегли у Бугарску. Милунки је 22 до 25 година, смеђа, средњег стаса, доста пуна, лепушкаста, очи плаве, образа округлих, пуних а у лицу смеђа. Кад је побегла, била је одевена у влашкој кошуљи с два кецељама (с преда и позади), зубун, зачешљава се као девојка и повезује белом марамом. Стојан је средњег стаса, плавог лица, ђосав, очију жутих, носа малог, мале главе, косе смеђе, био је одевен у војничко одело. Начелство окр. тимочког, актом Бр. 1413, моли све власти да Милунку и Стојана потраже и нађене спроведу њему. УБр. 3923.

Драгољуб Милојевић звани „Јагодинче“ познати коцкар и препреден лопов и варалица на врло вешт начин у друштву са Светиславом Петровићем зв. „Љупче Параћинац“ (чију слику у овом броју доносимо) извршио је 9 ов. месеца крађу у новцу (610 динара) Урошу Јовановићу тежаку из Парцана, па су побегли. „Јагодинчетову“ смо фотографију први пут изнели у 1898 години (види 24 број, страну 183 „Полицијског Гласника“) којом смо приликом донели и опис овог младог лопова, који много обећава. Он је родом из Јагодине. Има му 21—22 године, малог је раста, сувољав, црномањаст, има велике црне очи и густу црну косу.

Управа града Београда актом Бр. 4283 моли све полицијске власти, да „Јагодинче“ и његовог друга „Параћинца“ најживље потраже, па пронађене спроведу њој на надлежни поступак.

Јован Петровић звани „Шобота“. У друштву са познатим лоповом и кесарошем **Петром Петковићем** зв. „Жаоче“, из Ниша извршили су једну дрску крађу у Београду, па негде у унутрашњост Србије побегли.

Управа града Београда, моли све полицијске власти, да их у кругу своје потраже, па пронађене њој стражарно спроведу.

„Шобота је сад у 22 години. Црномањаст је, добро развијен и потпуно здрав. Слика је од пре две године (изнета је једном у „Пол. Гл.“ 19 бр. на страни 146 1898 г.) али се по њој и сад може познати, те је с тога и износимо. Сем ове слике „Шобота је изнет и у једној групи коцкара — кесароша сликаних у Зајечару на вапнару (види бр. 13 стр. 103 год. 1899). Он је познат као врло вешт у протурању лажних прстена и бенаца, али сад, док траје новаца од

покрађе, јамачно неће то упражњавати. „Жаоче“ нема фотографије, јер од кад је почело сликање, није падао у руке београдској полицији.

Славимир — Славко Пантовић, б. трговачки помоћник код г. Ристе Обрадовића, трг. олд. стављен је, решењем кварта

савамалског под кривичну истрагу и у притвор због поткрадања свога газде. Одмах чим је сазнао, да су му саучесници похватани и позатварани, Славимир је из Београда побегао, и сада се не зна где је. Он је родом из Рашке, среза студеничког, има 21 годину, омален је, у лицу пун, у опште је смеђ. Управа града Београда позива све полицијске власти, да овог крадљивца у својим домаћима живо потраже, и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 1412. Разуме се већ, да у том случају тре-

ба над њим и претрес извршити.

Радосав — Рака Петровић, бив. момак Саве Ристића мех. из Драгобраће, а родом из Краљева, по занату столар имао се спровести суду за дело из § 173 кр. зак. Ну он чим је ово опазио, побегао је. Начелник среза грузанског актом Бр. 19523 моли све полицијске власти да Радосава потраже и по закону поступе. Раки је 23 година. УБр. 4184.

Светислав Петровић звани „Љупче Параћинац“, лопов, кесарош и препредена варалица, у друштву са Драгољубом Милојевићем, званим „Јагодинче“ (чију слику такође у овом броју износимо) 9 ов. мес. украо је 610 динара Урошу Јовановићу, тежаку из Парцана па по том незнано куд побегли. Светиславу је 28 година; родом је из Пожаревца (но већим делом живео је у Параћину, одкуда му је и надимак „Параћинче“). Омаленог је раста, плав у опште. Упр. гр. Београда актом Бр. 4283.

моли све полицијске власти, да „Параћинче“ и „Јагодинче“ најживље у кругу своје потраже, па нађене њој стражарно спроведу. „Параћинче“ је раније једном приликом нађен у Београду, али како никакву кривицу није учинио, а и

задао своју „часну“ реч да више неће бити рђав, — њега је полицијска власт само уклонила из Београда. Том приликом ми смо га сликали и чували слику за сваки случај да се нађе, „верујући“, да ће он своју „часну“ реч одржати.

Живојин Васиљевић, родом из Кукљина, бив. келнер у Крушевцу био је пресудом суда општине крушевачке осуђен на 10 дана затвора и прогонство, па је улучио прилику, те је ноћу између 26 и 27 пр. месеца из затвора побегао. Њему је 21 година, стаса срењег, у лицу плав, ђосав; био је одевен у панталонама шареним, половним, у капуту црном. Начелство окр. крушевачког актом Бр. 1220 моли полиц. власти да Живојина потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 4197.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наша стална рубрика **Општински послови** изостаја је из овог броја због болести једног нашег сарадника од кога је рукопис очекиван. У идућем броју донећемо више.